

Hüseynbala Mirələmovun yenice qələmə aldığı "Eşqin rəngləri" romanından parçalar qəzetiimizin ötən saylarından oxuculara təqdim edilib. Yazıçının eyniadlı kitabı yaxın günlərdə işıq üzü görəcək.

(Övvəli ötən saylarımda)

Müəllif -

Gülçin - 32 yaşında, istedadlı rəssam
Böyükkişi - 35 yaşında, Gülcinin ari
Xəlqşy - 45 yaşında, Böyükkişinin müdafi

Gülçin

Bu axşam deniz sahilindəki məşhur qalereya adamlı dolub-dasırdı. Bu gün bura mənim son əsərlərimin sergiləndiyi sənət məkanından çox, ruhların səssiz dənisi, rənglərin insan qəlbini nüfuz etdiyi məstik, cəzibəli bir yere dönmüşdü. Vaxtaşırı yandırılıb-söndürülən yumşaq sarı işıqlar tabloları canlı kimi göstərirdi. Divarlarda asılan əsərlərim sadəcə rəsmlər deyildi - onların her birinin arxasında keçilmiş bir ömrə, çəkilmiş ağrı-acılar, üzde donub qalmış gülüşlər və rəng çalarlarının derinliyində yatan fəryadlar vardı.

Əsərlərimi, tablolarımı seyr edən qonaqların gözlərində təcəüb, sənət sevgisi ilə bərabər heyret də göründürdü. Bu axşam bə sərgide ruhumun labirintindəki gizli xəzinələr, məhərəm sirlərimin rənglərdəki inikası nümayiş etdirilirdi.

Geyimim sadə idi. Ağ ipskən tikilmiş uzun, qoluaçıq serif don geyimmişdim. Dalğalı saçlarım serbest şəkilde cıynılərində ləpələnirdi, yüngül makijay çəkmədim, bu axşam təbii və canlı olmaq istəmişdim. Mən bu axşam tekce bir rəssam deyildim, ele öz əsərlərimin içindən çıxıb gelmiş bir obraz idim.

Əhvəlimin nece olduğunu ise tam təsvir edə bilmirəm. Olumla ölümün arasındakı ince sərhəddə dayanmış biri kimi hiss edirdim.

Ətrafında çoxlu insanlar vardi, amma içimdə dərin bir tənhalığın yaratdığı boşluqla üz-üzə idim. Divarlara asılmış tablolar sanki mənim yerime nəfəs alır, yayaşırdı, mən isə bu gün yaşa-yavaş yoxa çıxırdım. Tablolarımızdakı rənglər bütün ruhumu həpdurmusdum, amma indi onlaların qarşısında durarkən özümə yad biri kimi baxırdım. Son dayanacaq kimi hiss edirdim bu sərgini, sanki bundan sonra hansısa sirlə bir qüvvəmi, beyaz bir məlekmi məni güclü qanadlarına alıb uzaqlara, lap üzəqlərə aparacaqdı.

Rəsmərimə baxıb düşündüm, sənət çox möhtəşəm bir şeydir, sənədən sonra dənizdə qalan tek mənevi varidatdır, qiyməti mirasdır. Her hansı yaradıcı bir insandan sonra onun yaratdığı sənət əsərləri onun bu dünyadakı varlığını təsdiqləyən, bir zaman bu yer üzündən keşib getdiyini sübut edən yegane dəlillər olaraq qalır.

Bu tabloların her biri, bu rəsmlər mənim övladımlar kimi idir. Mənim övladımlı illər önce dünyaya gələr-gelməz, məlek kimi əllerimden uşub getmişdi. Və bundan sonra heç vaxt uşaqlıq olmayıcaqdı. Ona görə bu tabloların üzerine çəkdiyim en ince çizgi de övlad təbəssümü kimi məni eziş və deyərlidi. Bu əsərlər

O, başını təsdiq mənasında yelledi və eləvə etdi:

- Evlənmişəm, İlkanə ilə övlad gözləyirik. Bura səni tebrük etməye geldim və düşünürəm ki, mənə kin bəsləmirsən, nifrat elemirsən. Buraya gelərək səninə son dəfə görüşüb halalıq almaq istədim...

- Qətiyyən, sənə niye kin bəsləmeliyəm? - dedim. Arvadına da, sənə də, doğulacaq körpənə de xoşbəxtlik arzulayıram.

Bundan sonra Böyükkişi minnətdarlıq edib bir kölgə kimi sərgidən yox oldu...

Sərgidəki insanlar, sonetseverlər iki-bir, üç-bir dayanıb rəsmləri müzakirə edir, arabir yaxınlaşdır məni təbrük edirdilər.

Qapıya yaxın tərəfdə mənə tanış və doğma bir simanı gördüm - Nəmet de gəlməmişdi. Onu baxışları her zamanki kimi sakit idi, amma içində tələtüm olduğunu bildirmiş. Yanına gələməli, sömürməli görüşdük. Məni ürəkden təbrük etdi.

- Nəmet, yaxşı ki, gəlməsən, düşünürəm, bəlkə məndən incimisən, gəlməsən.

O, başını yüngüləcə yelledi:

- Səndən heç vaxt inciməmişəm, Gülcin. Son dəfə sənilə klinikada görüşüb ayrınlarda da dedim ki, eger bir gün bərəyin yolları səni yorsa, bil ki, mənim yanına gəle bilərsən, ürəyimin qapısı həmişə sənə açıqdır. Sadəcə bir baxışın, bir kələmən kifayətdir ki, ömürlük sənin yanında olum... Sərgin isə möhtəşəmdir, sən artıq rəssam kimi zirvədəsin!

Ona təbəssümələ cavab verdim:

- Cox sağ ol, ezişim. Sənə gələn yolları bilirəm, o qapını da mənə daim açıq saxlaşdırın üçün təşəkkür edirəm, amma artıq uzun bir yola çıxacağam və o yolda tek addımları da düşünürəm. O yolu tək çıxıb getməliyəm... Sən mənim yaddaşında xilaskar bir məlek kimi qalacaqsan, cünki en çətin vaxtlarında yanında olımasan, mənə dəstək vermişən. Sərginə gəldiyin üçün də sağ ol, Nemət... Sən mənə Allahın bəxş etdiyi nemət dostlardansan...

Nemət dəstəyana məni qucaqladı, yanağımdan öpdü. Vidalaşdır bir azdan başqa bir yere gedəcəyini söylədi, qalereyadan çıxıb getdi...

Gözüm qeyri-ixtiyari sərgi salonunun qapısına zilləndi.

Yalçın içəri daxıl oldu. Qapıdan giren kimi də gözələri birçə anda o qədər insanın içinde məni axtarıb tapdı. Baxışlarında ifadəni sözlərlə izah etmək mümkün deyildi. Gözlerində sevgi də vardi, itki də, həsət də, ehtiras də, peşmanlıq də...

Mən yanımdakı dostlardan araladım, cünki bilirdim ki, yanına gələcək. Elə də oldı, iti addımlarla məne yaxınladı.

- Gülcin...

Səsi titreyirdi.

- Sərgin olduğunu mətbuatdan öyrənmişəm, bəs mənə niye xəber verməmişən? Neçə vaxtdır səndən zəng gözləyirəm, demədin ki, özüm zəng edəcəyəm, mənə yığma, mən də ona görə ürəyim partlayırdı, sənə zəng edirdim, telefonun qapıları idi. Bir neçə dəfə emalatxanana da

gelmışem, qapın bağlı idi. Yaxşı ki, sergi ile bağlı elan qarşımı çıxdı, yoxsa seni haradan tapacaqdım? Niye belə edirsin, Gülçin, axı sen mənənən görüşümüzde emalatxanada dedin ki, bir neçə gün sərginə hazırlaşın sonra məni çağıracaqsın yanına? İnanırsan, hər deqiqə səndən zəng gözlemiş men!

Baxışları onun gözlerine zilledim. Onun gözlerinin derinliklərində dolmuş yaşları, bölgəzində dününlənmis sözleri gördüm. Sonra sakitə, nezakətə, amma tamamilə aramızı keçilməz sərhəd çəkən bir təbəssümle dedim:

- Nilüfer necədir? Hamiləliyi neçə keçir? Sənin sevgin indi arvadına və övladına lazımdır. İndi seni gözleyen, çağırın bir qadının var, menim zəngimi nəhaq gözləyirsin, Yalçın... Bilirsən, gec de olşa, nadlım ki, sən mənim heyatının bütün fəsilləri idin, amma men sənin hekayəndə sadəcə bir mövsüm idim. İndi sənin üçün qarşidan başqa fasil gelir...

Yalçının gözü doldu, nəsə demek istədi, udqandı, susdu. Nə deyəcəyini bilmədi. Sadəcə baxdı, ardınca gözlerini men-dən qaçırdı. Döyməyib asta səslə dedi:

- Axi özün de bilirsən ki, səni neçə sevirəm, Gülçin, ailəmin yanında olduğum kimi, sənin yanında da olacağımı demisəm hemişə...

- Yalçın, qarşımızda uzun bir yol var və biz orada qoşa addimlaya bilmeyəcəyik... Ömrən kitabımızdakı qoşa fosilim bitdi... Bizim çılçığın, unudulmaz sevgimizdən qalan yeganə yadigarlar bu sərgidəki ikimizini və sənin də olduğun bəzi tablolardır... Men çox istədim ki, bizim birgə övladımız olardı, amma bu qətiyyən mümkün deyildi. Səni və sevgimizi təsvir etdiyim rəsmləri ömrünə bəxş etdiyim övladları kimi düşün, Yalçın... Onlara baxanda hemişə məni xatırlayarsan...

Yalçın nəsə demek istədi, yanınızda yaxınlaşan qonaqlar görə sözünü saxlamalı oldu...

Sakitə oradan uzaqlaşdım. Axşamın finalında salonun işqları bir-bir sönmeye başladı. Əvvəldən belə planlaşdırılmışdı. Sərginin sonuna bir sürpriz tablo saxlanıldı. Təkcə bir işq qaldı, gur projektor salonun mərkəzindəki üstüörtülü son tabloya yönəlmışdı. Bütün qonaqların diqqəti projektorun işqlandırıldığı üstü ağ parça ile örtülmüş rəsmən yönəldi. Örtük yavaşa yavaşa şübhə düşdü və hamı heyretni içini çəkərkər "Eşqin rəngləri" adlı tablo-mu seyr etmeye başladı...

...Tabloda genc bir rəssam qadın əlinde üzərindəki rəngləri bir-birinə qarışmış palitrası ilə üzü dənizə doğru gedirdi. Rəssam qadının əynində ağ don vardi, palitrasının üstündə axıb qarışmış rənglər donuna, üst-başına bulaşmışdı. Eynilə heyatında yaşadığı delicesine eşqin rəngləri kimi... Gözəl əndamlı bu genc qadının təsvirində, qüruba enən gənəsin tünd narıncı işqi və kölgələrin kontrastını rəsmədən etibarən qarışmışdı ki... Üzü dənizə törf gedən bu qadın artıq insanlardan imtina edib dənizə qayıtmaga qərar verən su pərisinə bənzeyirdi... Bir vaxt qayalıqların üstündə Yalçınla baş-başa xoşbəxt anlar keçirəndə ona danışdığım su pərisinə...

Bütün salon bu gözəlliyi heyranlıqla izleyirdi və men bu mənzərə qarşısında son dərəcə xoşbəxt idim... Baxışlar o tablodan qopa bilmirdi. Ele bil her kəs orada özündən nəse tapmışdı. Hetta qaralıq olsa da, Yalçının nece heyranlıqla rəsmə baxdığını da görə bildim... Və men biliydim: bu menim vida tablom idi...

Həminin başının rəsmə qarışıdı o vaxtda men sərgidən çıxmək üçün heç kim görünməden arxadakı qapıya teref yənəldim. Qaralıqda yeqin ki, heç kim çıxmağımın ferqinə de vərmişdi...

Addımlarım yüngül idi, sakit küçələr-le gedirdim, ayaqqabımın taqqlıtlısını eśidirdim... Nə qədər ve neçə getdiyimi bilmədim, bir də onda ayıldım ki, ayaqqabı-min dabanı quma batır...

Dənizin vahimli uğultusunu, küleyin titrok nefsi eśidildi. Yavaşa ayaqqabılarımı da çıxırbər kənara atdım, sevgilim dəniz eşqə qollarını açıb meni çağırırdı... İçimdəki alovu yalnız dənizin təmənnasız, pak və serin suları söndürə bilerdi. Beynimdə bir türk şərqi aramsız şəkilde oxunurdu:

*Unutma ki dünya fani,
Veren Allah alır canı...
Ben nasıl unuturum seni
Can bedenden çıkmayınca...*

Ətrafdı heç kim yox idi, ayın işığı de-nizin beyaz ləpeleri üzerinde almaz kimi bərəq vururdı. Yalnız biz idik - dəniz, ət-rəfin qaranlığı və beynimdə səslenən hezin, kövər şərqi...

Müəllif

Dostumun danışdıqları ile başlayıb, heyatın içindən süzülen bu romanın sonunda artıq Nemət özü yox idi. Finalda yalnız Gülçin qalmışdı və bu, tesadüfi deyil.

Roman boyu bir neçə insanın heyatına toxunduq, onların sevincleri, kəderleri, arzuları ile birgə yol getdik, amma bu əserin əsas ürəyi Gülçin idi.

Onun hekəsi sevgidən yaranmışdı, sanki Allah onu məhz sevgi ile yögürmiş, eşqin bütün rəngləri ile rəsmini çəkmişdi. Men de Gülcini məhz o sevgi ilə yazdım, onun içindeki eşqi, alovu, emzi və ehtirası sözlərə köçürüdüm.

Bu romanda her bir obrazın öz yeri, öz əkəsi vardi. Onlar yalnız karakter deyildilər, hər biri bir heyatın, bir duygunun, bir yoluñ daşıyıcıları idilər. Onların her birinin mənəvi yüksü əxucunun qəlbine toxunmaq üçün var idi.

Bu, təkcə bir sevgi dəstəni deyil, in-san ruhunun inceliklərinə etdiyimiz birge səyahət idi. Sevgini, kədəri, ehtirası, ümidi, inamı və xeyalları bir araya getirən bu nağılıqliki qəhrəmanların heç birinin heyat yükü Gülciniñ qədər ağır deyildi. Seven və tek qalan insanın derdi düzülməz, yüksü çökülməz olur...

Gülçin bu romanın nəfəsidir. O, təkcə mərd qadın deyil, hem də mübariz bir ruhudur. Sevgiyə, azadlığa, sənətə, özüne inanın və taleyle çarpışan cəsər bir ruh!

O, sadəcə sevib-sevilmək istədi, amma onu tam anlaya bilmədilər. Gülcin həyatın ona verdiyi rolu qəbul etmədi, o, həyatının səhnəsini özü qurdı, ömrünün səsnarısını özü yazdı.

Gülçin ne qəhrəmandır, nə de qurban - öz taleyini seçdiyi düşünən bir qadındır. Amma əslində biz taleyi seçmirik, təle özü bize lazım olanları seçir...

Gülçin həyatda on çetin olanı etdi: həmini bağışladı, amma heç kimin yanında qalmadı, qala bilmədi... O, öz mərd və leyaqətli qəlibi ile bir usağın atası böyüyəməsine razı olmadı. Halbuki istəseydi, həyatında başqa seçim edərek, yalnız öz xoşbəxtliyini düşünerek de yasaya bilərdi. Amma onun vicedən bunu razı olmadı.

Onun bu seçimini sevginin en təmiz, en səmimi forması idi: bir körpənin taleyinə görə Gülcin bütün öz arzularından, hettə on dərin isteklərindən bele məhrum oldu, onları arxa plana keçirdi. O, sevgi yolda öz şəxsi xoşbəxtliyindən vaz keçdi, öz dünayının rənglərini tədris edərək, həyatın Gülcin üçün celbedici, parlaq rəngləri tədrisən yoxa çıxdı, ruhunda dərin bir boşluq yarandı. Hər keçən gün onun üçün bir az da xatirelərde yaşanan qaranlıq bir labirintə çevrildi, sanki həyatın özü də onun üçün əbədi bir sessizlik və kəderən ibarət bir tabloya çevrildi...

Getmek hemişi ağrır və ağırlıdır... Hər addımda ürəyin bir parçası arxada qalır, gözlerin dərin kəderən dolur. Bəzən susmaq bağırmaqdən daha dərin, dəha mənəli olur; çünkü susqunluğun içinde gizlənən kəder və duygular, on şiddetli ses-küydən daha təsirlidir. Və bəzən on böyük sevgi - kimsəye aid olmadan, heç kimin ağıuşuna sığınmadan, yalnızlığın içinde yaşamasıdır. Bu sevgi, həm sərt, həm de sadı; insanın ruhunu azad edən, amma eyni zamanda on dərinəndən sarsıdan bir məhəbbətdir...

Getmek, susmaq, sevmək - bütün bunlar insanın həyatı boyu öz içindeki əbədi mübarizonun hissələridir. Heyatın bu acı həqiqətləri arasında öz yolunu təpa bilmək, qəti qərar verməyi bacarmaq bəzən on böyük qəhrəmanlıqə çevirilir.

Mərkəzində Gülcinin günəş kimi yer alıdı, bu heyat hekəsi - sükutun, seçimlərin, sevginin, azadlığın və bağlılığın iç-içe dolaşlığı mürəkkəb bir lağımdır. Burada bütün insanlıqə aid yaştalar var.

Heyatın ədaləti, bəlkə de budur ki, heç kim tamamilə doğru, heç kim de bütövlükde sehv deyil. İnsanlar bir rəngdən deyil, saysız-hesabsız rəngdən ibarət bir palitradır. Hər kesin içində ziddiyətlər yaşayır - bir tərəfdə saf niyyətlər, digər tərəfdə güzil qorxular, bir anlıq işq, bir anlıq qaralıq...

Doğru ile sevhin sərhədi çox vaxt bülənlik, sanki sisin içinde itmiş bir yolu bənzəyir. İnsan özü de bilməden sehv edər, amma sevgi ilə, ümidi dəluq qəlibi onu hər dəfə yenidən dirildir. Bu dünyada heç kim tamamilə temiz deyil, heç kim tam günahsız deyil. Ancaq əslə bu qarışılıqla, insanın ruhunda, qəlbində gizlənən o kövək zonginlikdə həyatın əsl mənası saxlanır.

Her kes öz səhvini, öz ağrısını daşıyaraq, amma yene de öz qolbində, yə da başqasının könlündə bir az işq, bir az sevgi, bir az mərhəmet taparaq yaşamağı davam edir. Beləkədə bu, insanın əsl azadlığdır - sehvleri ilə barışmaq, qüsurları ilə yaşamə və yene də içindəki ümid alovunu söndürmək.

Amma bezen bir insan həyatın ortasında dayanıb kimin həndə yoldan gəlib, hansı yolla çıxıb getdiyiini anımlar. İki-mizdəki bütün ümidi baxmayaqaraq, bəzən sadəcə bir istek olur - getmək, sadəcə birdəfəlik çıxıb getmək...

Gülçin de çıxıb getdi. Onun qalmaq və yeni bir cığır açmaq seçimini do vardi, amma o sevgisiz yaşamaqdansa, sevgi qidirintisində qane olmaqdansa, hamının həyatından çıxıb getməyə üstünlük verdi...

O, zerif idi, amma heç vaxt zoif deyildi. Bəzən insanlar niyə getdiklərini belə anımlarlar. Amma Gülcin niyə getdiyi bilirdi. Onun içində bir ağrı yekelirdi, eynen ana bətnində boyunca bir körpə kimli... O böyükən ağrının bir gün doğulmaq çağrı gelecekdə və Gülcini de özü ilə götürüb aparacağı... Cünki ağrıya da ana lazımdı və Gülcindən yaxşı heç kim o silqat və böyük ağrıya analıq edə bilmezdi...

Gülçinin son tablosu cəsarətli bir rü-hun dünyaya usyanı idi. Qonaqlar bu tablonun qarşısında susdular. Çünkü her kes o anda öz həyatındaki hansısa gedisi, ayrılığı, imtinanı və əbədi vidanı xatırlayırdı.

Bu taleyi və bu sonluğu mən yazmadıdım, men sadəcə onun taleyinə sahib oldum, onu müşahidə edərək həyatının rənglərini sözlə qələmə aldım. Onun fırçası danışdı, men isə bütün buntları sözə əvvirdim. Sonda su porisi kimi dərinin eşqinə sığınan qadın müəllifin deyil, es-linde həyatın gerçək əsəri idi!..

Gülçin başa düşdü ki, kiminə özürün-de sadəcə öteri bir fəsil olmaq, kiminə sənəsərində epizodik rol olmaq yetəri deyil. O, yalnız bir mövsümün adı olmaq istəmirdi, ömr yoldaşı olmaq isteyirdi. Amma bunun mümkün olmadığını gördüyü anda getməyi seçdi. Və men də indi bu romanı tek və sonuncu müşahidəçi olaraq ayrırlıram.

Eynile və romanı olduğu kimi, həyatda da gec-tez axıra heç kim qalmır... Qalan yalnız eşqin rəngləri ilə çəkilən tablolalar, sevginin qələmi ilə yazılın romanlardır... İnsan gedər, amma onun duygularından doğulan əsərlər qalır. Sevgi fiziki varlığın yoxluğuna uduzmur. O, formasını deyişir, feqət, dərin bənəyə vərəvələr. Bənəyalar da zamanın əlinəndən qurtulub yaddaşlarda, tablolarda, romanlarında yaşayır...

Və nə vaxtsa, kimse bir rəsmiñ qarşısında dayanıb kimise sessizcə xatırlayırsa, bir romanın sətrində kiminə özürün-iz iuyulursa, - demeli, gədenlər tam itib yox olmır.

Onlar başqa mahiyətdə - yaddaşda, müsiqidə, tabloda, romanda ele bu əsərin müəllifi sayıq, ele Gülcin təki yaşamaqə davam edirler...